

Verksamhetsberättelsen 2021

Torneträsk under midsommarveckan. Bild: Simja Lempinen

FINSK-SVENSKA
GRÄNSÄLVSKOMMISSIONEN

*Tuntureilta merelle
Från fjällen till havet*

Innehållsförteckning:

Inledning	3
Ledamöter och ordinarie sakkunniga	4
Kommissionens sammanträden	4
Samarbete med intressegrupper	9
Möten och händelser år 2021	10
Gränsälvskommisionens yttranden	11
Information och pressmeddelanden	22
Uppföljning av gränsälvskommisionens uppdrag i media 2021	24

Inledning

Finsk-svenska gränsälvskommisionens 11.verksamhetsår påverkades av Covid19-pandemins restriktioner och rekommendationer. Evenemang eller fysiska möten var möjliga först under hösten. Kommissionen kunde genomföra två studieresor under hösten: en till Pajala Kaunis Iron gruva och en till Älvkarleby där det var en sammansatt studie- och mötesresa. I Älvkarleby hörde kommissionen flera presentationer om fisket och fisketurismen vid Dalälven. Årets sista sammanträde anordnades i Luleå på länsstyrelsen i Norrbottens län.

Kansliets personal deltog också i myndigheternas Skype- eller Teams-möten under årets lopp. Kommissionen gav totalt 13 yttranden. Nästan hälften av dessa behandlar antingen planerade eller redan fungerande gruvor i vattendistriktet. Ytterligare hölls samråd gällande t.ex. Torneälvens vattenförvaltningsplan 2022-2027 och Förvaltningsplan för översvänningsrisker inom Torneälven 2022-2027.

Torneälvens laxbestånd mådde bättre än tidigare år 2021. Rapporterade sjukdomar och laxdöden minskade jämfört med tidigare år och enligt Naturresursinstitutets (LUKE) ekolod var det ett bra år för laxvandringen till Torneälv.

Gränsälvskommisionens kanslipersonal: Camilla Ahlstrand, Virve Sallisalmi och Simja Lempinen.

Kommissionens ledamöter

Under verksamhetsåret 2021 hade kommissionen följande ledamöter:

Johan Antti, ordförande 2021, suppleant Eva Sundin
Pia Hulkoff, suppleant Brynolf Tjärner
Bengt Niska, suppleant Birgitta Isaksson

Timo Jokelainen, viceordförande 2021, suppleant Pekka Räinä
Marika Kylmämaa,
suppleanterna Kalervo Aska och Eugen Parviainen
Elli-Maria Kultima,
suppleanterna Aino Hyöppinen och Matti Myllykangas

Under 2021 skedde personalförändringar i kansliet. Civilingenjör Simja Lempinen vikarierade för Virve Sallialmi som kommissionens sekreterare till 31/5 2021 då Sallialmi kom tillbaka till sekreterar-tjänsten. Under perioden

juni – november hade kansliet tre personer anställda parallellt, då Lempinen fortsatte arbeta åt kommissionen som vatten- och miljöingenjör (kommissionen kan enligt Administrativa stadgan 2§ anlita övrig personal). I november påbörjade Lempinen som kommissionens tf. sekreterare under Sallialmis ledighet. Camilla Ahlstrand fortsatte som biträdande sekreterare i kansliet.

Finland utsåg 17/3 2021 två personer till ordinarie sakkunniga för kommissionen, fil. dr Maare Marttila och jur. dr. Matti Hepola. Andreas Broman från länsstyrelsen i Norrbottens län fortsatte som svensk ordinarie sakkunnig.

Sverige utsåg den 22 december 2021 Johan Antti och suppleanten Eva Sundin till kommissionen att fortsätta sina mandatperioder till och med slutet av år 2023.

Kommissionens möten

År 2021 hade kommissionen sju egna ordinarie möten. Av dessa var det endast möten i oktober och december som var normala fysiska möten. Övriga hölls på distans (Teams).

Mötesdatumen var 5/2 2021, 26/2 2021, 16/4 2021, 8/6 2021, 20/8 2021, 12/10 2021 och 14/12 2021. Årets första möte brukar vara i slutet av januari eftersom revisionsberättelsen och årsberättelsen ska avges före den 1 februari enligt överenskommelsens administrativ stadga §7. Kansliet bad av båda svenska och finska departementen tillstånd att senarelägga mötesdag. Båda parter accepterade detta, som blev den 5 februari.

Till årets två första möten i februari kallades kommissionens ledamöter. Till årets resterande möten kallades även suppleanter.

Årets 1:a möte 5/2 2021

Mötet hölls via Teams

Vice-ordförande öppnade mötet eftersom kommissionens ordförande Johan Antti inte kunde delta i mötet. Det konstaterades att mötet inte är beslutsfört då Anttis suppleant inte heller var närvarande.

Det blev diskussion om suppleanternas deltagande i sammanträden. Det konstaterades att ärendet lyfts fram i nästa möte. I föl provade kommissionen att bjuda in både ordinarie ledamöter och deras suppleanter till möten. Normalt har kommissionen haft två möten per år där alla (ledamöter och deras suppleanter) har varit inbjudna.

Ahlstrand presenterade kort årsredovisningen. Årsbok-

slutet och revisionsberättelsen var godkända redan före mötet och de var bekräftade med e-signering. Till års 2021 verksamhetsplan tas med allokering av kommissionens medel även inom längre tidsram betraktad samt kansliets personalresurser. Det konstaterades att revisorn Jonny Wiik rapporterade om diarieföringen, som släpar efter. Diariets uppdatering måste säkras.

Det konstaterades att verksamhetsberättelsen motsvarar kommissionens verksamhet år 2020 och den kan godkännas. Verksamhetsberättelserna på finska och svenska har varit tillgängliga i god tid och de godkänns med e-signering av ordförandena och sekreteraren. Länken till e-signeringen skickades efter mötet.

Lempinen presenterade skissen till verksamhetsplan där

Kommissionens studieresande i Älvkarleby i oktober. Bild: Camilla Ahlstrand

han har lagt till som mål att främja samarbetet mellan länsstyrelsen och NTM-centralens myndigheter om landskapsfrågor under våren. Mötesarrangemang kan inte planeras noggrant under pandemitiden. Förhoppningsvis kan ett seminarium arrangeras nästa höst. Seminarie-teman vore vatten- och miljöfrågor och kommissionens tionde verksamhetsår samt framtidsvyer. Till planen lyftes upp följande förslag: 1. Ifall Covid19-läget tillåter ska kommissionen bekanta sig med området inklusive gruvorna och Kilpisjärvi området. 2. Kommissionen granskar kansliets resurser inom rådande ekonomiska omständigheter.

Andreas Broman hade skickat en sammanfattning om sakens situation. Broman berättade att texten är en kort beskrivning av svenska studier och finska följning av märkta fiskar. Sammandraget är syftad till fiskeförvaltningen och det har skrivits i samarbete mellan finska och svenska fiskebiologer. Oro för sikbeståndets negativa utveckling tas fram och att någonting skall göras.

Årets 2:a möte 26/2 2021

Mötet hölls via Teams.

Lempinen presenterade inkomna förslag till verksamhetsplanen. Kommissionen godkände verksamhetsplanen. Tilläggs en möjlig studieresa till Dalälven. Kommissionen besöker även Kaunis Iron AB:s gruva och i Kilpisjärvi om pandemi-situationen tillåter dem. Kommissionen fortsätter prov som börjades år 2020, där även ersättarna bjuds in i sammanträden och läget omprövas när fysiska möten blir aktuella igen.

Ahlstrand presenterade skissen till års 2022 budget. Den största skillnaden med föregående årsbudget är tillägg till personalkostnader. Kommissionen behöver inte mer anslag till detta utan kommissionen anlitar medel som sparats under de senaste åren. Kommissionen godkän-

de budgeten för år 2022.

Ahlstrand presenterade sammanfattningen av inkomna gränsälvbidragsansökningarna och förslagen till bidragstagare. Kommissionen beslöt enligt mötesbilagan hur gränsälvbidraget delas ut. Mer om detta under rubriken Information och pressmeddelanden.

Årets 3:e möte 16/4 2021

Mötet hölls på distans via Teams.

Lempinen gick igenom EU:s vattenramsdirektiv och dess mål i vattenförvaltningen. Om Torneälvens vattendistrikt kunde bli ett gemensamt internationellt vattenförvaltningsområde skulle man inte behöva göra planer i båda länder isär. Ett förslag i mötet var att kommissionen kan i sitt yttrande föreslå att Sverige utgör Torneälven till ett eget vattenförvaltningsområde genom att ta bort det från större Bottenvikens vattendistrikt. Av detta distrikt skulle senare kunna bildas ett internationellt Torneälvens vattendistrikt tillsammans med det finska Torneälvens vattendistrikt. Kommissionens yttrande om vattenförvaltningen ska skickas till Lapplands NTM-central och vattenmyndigheten Bottenviken.

Kommissionens nyutnämnda finska ordinarie sakkunniga Maare Marttila och Matti Hepola hälsades välkomna till kommissionen och de presenterade sig själva.

Det blev en livlig diskussion om kommissionens skrivtävling. Det var få som deltog i den och svenska sidans skolor skickade inga texter. Kommissionen beslutade att Pello (finska sidan) grundskolans 8:e klasser belönas med 1100 euros stipendium för deltagandet i skrivtävlingen om Tornedalen. Det blev totalt 21 deltagare i Pello. Den bästa texten skrev Venla Kallo från Pello och hon fick 100 euro som stipendium.

Årets 4:e möte 8/6 2021

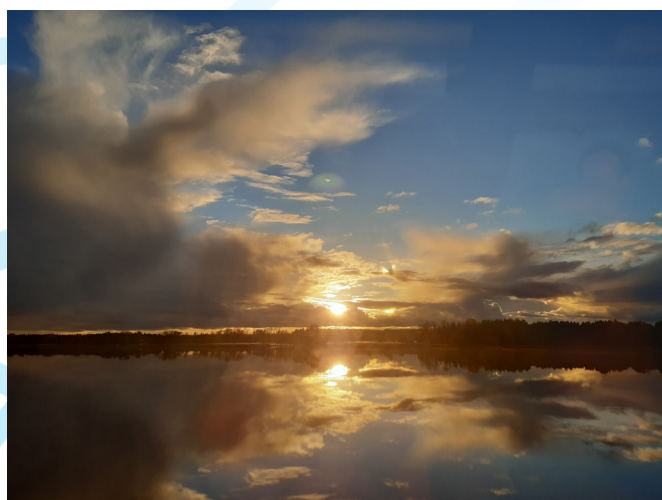
Mötet hölls på distans via Teams.

Diskussion fördes om Lempinens fortsatta anställning. Till kommissionens nästa möte redovisas hur kansliets arbetsfördelning ser ut. Kommissionen beslutade att Vatten- och miljöingenjör Simja Lempinen fortsätter i kommissionens kansli till slutet av maj 2022.

På kommissionens hemsidor finns under rubriken Fiske samlat information om Torneälvens fiske under säsongen 2021. Till exempel fisketillsynsmännens namn och kontaktuppgifter är listade på sidorna. Tillsynsmännen har rätt att landa till Sverige och Finland oavsett Covid19-restriktioner. När det gäller landningsskyldigheten för fisken med fasta redskap i havsområdet har undantaget löpt ut vid årsskiftet. Om laxfiske inte är tillåtet med fasta redskap ska inte heller fisket efter andra arter vara tillåtet. Det kan fortfarande möjligtvis komma ett nytt beslut om undantag från EU-kommissionen. Gränsälvs-kommissionen yttrade sig om detta i samband med yttrande om åtgärdsprogram för havsmiljön den 12 maj 2021. Om undantag från landningsskyldigheten tillåts med dessa redskap orsakas laxen onödig skada och lidande.

En uppföljning gjordes av målsättningarna i verksamhetsplanen. Studieresa till Dalälven är möjlig tidigast i slutet av september -> början på oktober beroende av dåvarande Covid19-restriktioner. Kansliet förbereder resan och i mötet den 20 augusti tas beslutet om det går att förverkliga Kaunis Iron -exkursion. Tillståndsfrågan är aktuell under hösten vilket innebär att gruvans personal har hög arbetsbelastning med Mark- och miljödomstolens syn av verksamheten. Kommissionen besöker gruvan vid ett lämpligare tillfälle efter synen har gjorts.

Beslut gjordes om preliminär tidpunkt för gränsälvsseminariet till den 30 mars-31 mars 2022. Mötet varar från lunch till lunch och arrangeras i Muonio Olos. Ministerierna, departementet och Havs- och vattenmyndigheten informeras redan i sommar.

Solnedgång över Dalälven. Bild: Simja Lempinen

Kommissionens första fysiska möte under pandemin på Officersmännen i Älvkarleby. Bild: Camilla Ahlstrand

Kommissionens 5:e möte 20/8 2021

Mötet hölls via Teams

Diskussion fördes kring fördelning av arbetsuppgifter i sekretariatet med eventuellt behov av att uppdatera arbetsordningen.

Diskussion fördes om fiskesäsongens erfarenheter från fisketillsyn mm. från NTM-centralen i Lappland, Länsstyrelsen i Norrbotten samt kommissionens ledamöter. Bland annat resurser i fisketillsyn ökade år 2021 i båda länder, bra uppvandring av laxar samt genomsnittlig vikt av årens fångade laxar konstaterades. Något fler fiskare i Torne älv i år sannolikt på grund av laxfiskeförbud i Tana älv. Fisket i svenska Matkakoski har varit stängt även i år för turister. Ett möte om havsfiske i år och dess påverkan på fiskens hälsa planeras av Torne-Muoniojokiälvars förening senare till höst.

Lempinen presenterade en preliminär plan för studieresa till Dalälven under 11–13 oktober. Mer detaljerad planering av resan fortsätter i sekretariatet.

Information delgavs om kommissionens uppdaterade kontaktuppgifter. Kommissionen har inte längre fast telefon och svenska sidans postbox 125 utan postadressen är samma som besöksadressen. Informeringsinsatser till kommissionens kunder och intressenter följer i september.

Ett gränsöverskridande EU LIFE-projekt planeras av Länsstyrelsen i Norrbotten med värde 200 Mkr. Åtgärder som restaurering i biflöden av Torne vattendistrikt baserar sig på finsk-svenska LIFE TRIWA -förarbetet. Kommissionen vill delta i styrgrupps-/referensgruppsarbete i projektet, så om det får finansiering skulle det pågå under år 2022–2028

Diskussion fördes kring informationsinsatserna till kom-

munfullmäktige på finska sidan både som utskick av material och eventuella besök i kommunfullmäktige i mån av tid. Motsvarande information kan ges till svenska kommunfullmäktige efter svenska valen nästa år. Andra informationsinsatser är möjliga att arrangera efter behov. Sekretariatet utreder önskemål för informationsinsatser i kommunerna.

Årets 6:e möte 12/10 2021 **Mötet arrangerades i Älvkarleby**

Kommissionen utsåg Vatten- och miljöingenjör Simja Lempinen som tillförordnad sekreterare i kommissionen fr.o.m. den 1 november 2021 t.o.m. den 31 maj 2022. Detta beslut behövdes då sekreterare Sallisalmi ska till föräldraledigheten. Gränsälvscommissionen beviljade Lempinen Finsk-svenska gränsälvscommissionens firmatecknanderätt samt rätt att använda kommissionens bankkort och internetbank fram till 30 juni 2023.

Kommissionen beslöt att den hanterar förändringar till arbetsordningen i kommande sammanträdet.

Sallisalmi presenterade ekonomiska läget enligt rapporten enligt augusti 2021. Covid19-pandemin har minskat kommissionens utgifter bl.a på grund av distansmöten. Användningen av kommissionens anslag har efter augusti varit 55% medan den beräknade användningen vid detta tillfälle vore 67% av anslaget.

Den tidigare kommissionen har gett vattenhushållnings- och miljötillstånd till Outokumpu som innehåller en fiskevårdsavgift vilken utgör Outokumpufonden. Från fonden har det medgetts resurser till gränsöverskridande forskningsprojekt i tillämpningsområdet för gränsälvsöverenskommelsen. Kommissionen har i sitt senaste yttrande år 2021 gällande uppdateringen av Outokumpus tillstånd föreslagit till tillståndsmyndigheten att en liknande avgift med motsvarande belopp skulle kunna regleras i tillståndet för samma ändamål. Fondens ekonomiska tillstånd konstaterades. Bolaget har senast i september betalat den årliga fiskevårdsavgiften till kontot för fonden.

Kommissionens websidor har varit i bruk i tio år. Utseendet av hemsidan skall uppdateras och samtidigt även skalbarheten. Dessutom skall hemsidan tillgänglighetsanpassas. Hemsidorna planeras att lanseras i mars 2022.

Sekreterare Sallisalmi berättade att kommissionens centrala intressegrupper har skickats preliminär information om gränsälvskonferensen som planeras till Olos i Mars 2022. Det är frågan om en konferens på inbjudansbasis. Kommissionen gick igenom programutkastet temavis. Ett av förslagen var att huvudtemat skulle kunna vara kommissionens status och roll ur regionens och statens synvinkel samt möjliga behov att uppdatera gränsälvsöverenskommelsen. Utöver detta presenterades föränd-

ringar under gränsälvsöverenskommelsens tid, befolkningsutveckling samt områdets projekt och potential. Det föreslogs utvecklingstema med blick mot framtiden. Beredning av konferensen fortsätter i sekretariatet.

Vatten- och miljöingenjör Simja Lempinen presenterade material gällande Kaunis Irons miljötillståndsansökan och utökningen av verksamheten i en powerpointpresentation. Det fördes diskussioner bl.a. om vilka saker kommissionen kan lyfta i sitt kommande yttrande. Utkastet för yttrandet blir färdigt under oktober så att kommissionen kan kommentera det. a kommentoitavaksi komissiolle

Årets 7:e möte 14/12 2021

Mötet hölls i Luleå på Länsstyrelsen i Norrbottens län. Det här var årets andra sammanträde som kommissionen kunde träffas kring samma bord.

Arbetsordningen uppdaterades enligt förslaget. Ytterligare blev det diskussion om undertecknande av kommissionens handlingar såsom yttranden.

Diskussion om Finlands och Sveriges rapporter om fiskeövervakningen, som kansliet begärt. Ledamöterna var nöjda att man nu fick siffror av verksamheten. De här uppgifterna kan tas i bruk som bakgrundsmaterial när kommissionen formulerar yttranden om Torneälvens och havsområdets fiske. När det gäller fiskebestånden ska kommissionen lita på forskningsresultat.

Kommissionen beslutade att byrån Geektown från Luleå får uppgiften att göra en ny hemsida åt kommissionen.

Kommissionens julmöte i Sessionssalen på Länsstyrelsen Norrbotten i Luleå. Bild: Eugen Parviainen

Covid19-restriktioners påverkan på möten

Kommissionen hade planerat att under 2021 ha fler fysiska möten men koronarestriktioner gjorde det omöjligt. Under sista kvartalet hölls två fysiska möten samt ett besök till Kaunis Iron. Såsom under föregående år hölls även möten mellan ordföranden och kansliet på distans.

Ministeriernas och kommissionens årsmöte

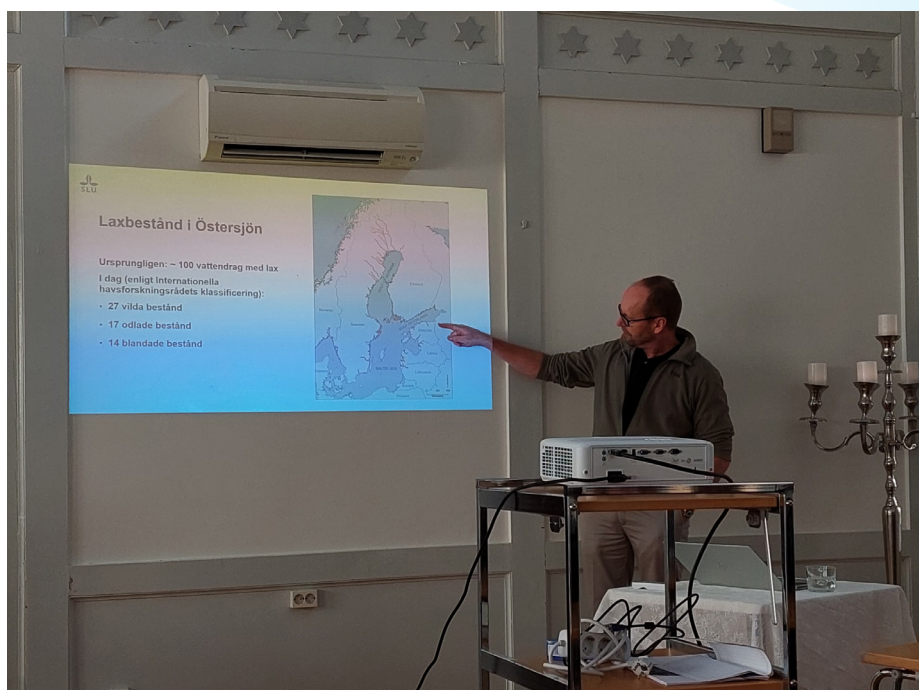
Finsk-svenska gränsälvskommissionens, Miljödepartementets, Jord- och skogsbruksministeriets, miljöministeriet och MSB:s gemensamma årsmöte arrangerades på distans 5/5 2021 i stället för ett möte i Stockholm. Vid mötet behandlades kommissionens aktuella frågor. Departementet och ministeriet informerades om fördelarna som Torneälvens internationella vattendistrikt skulle medföra. Gränsälvsöverenskommelsen fyllde 10 år under hösten 2020 och det blev en diskussion om att det vore bra att ha ett möte angående överenskommelsens fungerande delar och vilka som har varit utmanande. Ministerierna planerade att organisera ett

möte om detta tillsammans med ordförandena under sommaren eller under hösten.

Kommissionens representanter berättade om gränsälvskonferens som ska hållas i slutet av mars i Muonio, Olos, dit myndigheterna önskades komma med. Detta ansågs vara en bra idé.

Från kommissionen deltog Timo Jokelainen, Johan Antti, Simja Lempinen, Andreas Broman, Maare Marttila och Camilla Ahlstrand.

Samarbete med intressegrupper

Johan Dannewitz från SLU berättar om Östersjöns laxbestånd i Älvkarleby. Bild: Camilla Ahlstrand

Under 2021 hade kommissionen avsevärt färre fysiska träffar med samarbetspartners på grund av restriktioner orsakade av Covid-19 pandemin. Samarbete mellan intressegrupper kunde i någon mån fortsätta tack vare distansmöten. Besök och träffar har fått vänta tills restriktioner på grund av sjukdomssituationen tar slut.

Under 2021 samarbetade kommissionen bl.a. med intressegrupperna Naturresursinstitutet (LUKE), Havs och vattenmyndigheten (Hav), Länsstyrelsen i Norrbottens län, Lapplands NMT-central samt Torneå och Haparanda kommuner. LUKE:s och SLU:s rapport "Torneälvens bestånd av lax, havsöring och vandringslik – gemensamt svensk-finskt biologiskt underlag för bedömning av lämpliga fiskeregler under 2021" översattes igen från svenska till finska med kommissionens anslag. Båda språkversionerna publicerades som tidigare år på kommissionens webbplats.

Lempinen och Ahlstrand har deltagit i Lapplands NMT-centrals möten angående översvämningsskydd.

Möten kring vattenförvaltning hölls på distans och Salisalmi och Lempinen har deltagit i dessa tillsammans med vattenmyndigheter från Länsstyrelsen i Norrbottens län och Lapplands NMT-central.

Ahlstrand deltog i Vattenrådets kontaktpersonmöte i

Skellefteå den 17-18 november och presenterade gränsälvkommissionens arbete där.

Vattenrådets kontaktpersonmöte i Skellefteå. Bild: Camilla Ahlstrand

Lempinen och Ahlstrand presenterade gränsälvkommissionens arbete till Tornedalsrådet i sitt möte via Teams den 25 november.

Möten och händelser år 2021

Nedan en förteckning över alla möten och händelser som kommissionen under 2021 antingen deltagit i, arrangerat eller både och. Kommissionens egna möten finns inte med i denna förteckning.

2021-02-24 HaV, Samråd ändringar till fiskestadgan via Skype-möte, Lempinen, Aska, Tjärner, Niska, Ahlstrand deltog

2021-03-01 Samråd vattenförvaltningsplan, Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt, Simja Lempinen, Camilla Ahlstrand

2021-04-22 Finsk-svenskt översvämningsmöte, Lapplands NTM-central som arrangör, Simja Lempinen, Camilla Ahlstrand

2021-05-05 Årsmöte med miljödepartementet och jord- och skogsbruksministeriet, Antti, Jokelainen, Broman, Marttila, Lempinen och Ahlstrand deltog.

2021-05-25 Torneälvens översvämningsgrupp, NTM-centralen som arrangör, Lempinen, Ahlstrand

2021-05-26 Torne-Kalixälvars vattenförbund, årsmöte, Ahlstrand

2021-08-10 Torneälvs översvämningsgrupp, NTM-centralen arrangör, Lempinen, Ahlstrand

2021-09-29 LUKE, kl. 13-15:30 finsk tid. Sik-forskning. Teams-webinar.

2021-09-29 TEM kl. 13-15 finsk tid, Zoom-möte, minerallagen i beredning, TEM, FI. Sallisalmi

2021-09-06 River Torne working group, FI-SVE vattenförvaltning, Sallisalmi, Lempinen

2021-09-29 – 2021-10-01 Geneva Water Convention, webinar, ett antal valda temaföreläsningar. Lempinen

2021-10-07 Torneälvens översvämningsgrupp, NTM-centralen arrangör, Lempinen, Ahlstrand

2021-10-07 Gränsöverskridande kulturarv och hållbar turism, Aine konstmuseum. Sallisalmi, Aska, Ahlstrand, Lempinen

2021-11-10 Torneå, Leader-projekt Outokaira tuottamhan förening 25 år, Sallisalmi

2021-11-10 Helsingfors, Nord-Kalottens gränstjänst 10 år, jubileumsseminar, Ahlstrand

2021-11-15 Ylitornio, Torneälvens fiske-ekonomiska områdets grundläggande möte Sallisalmi (kommissionens representant), Aska

2021-11-17,18 Skellefteå, kontaktpersonmöte av Norrbottens och Västerbottens vattenråd, Ahlstrand

2021-11-19 Korpikylä, Byarnas håvningsträff, ProSik UNESCO-projekt, Ahlstrand

2021-11-24 River Torne working group, FI-SVE vattenförvaltning, Lempinen

2021-11-24 Lapplands NTM-central, miljöavdelningens personalinformation, Lempinen

2021-11-25 Tornedalsrådets höstmöte, Lempinen, Ahlstrand via Teams

2021-12-03 Kemi, Havsplanering 1.0 slutseminarium, Miljöministeriet i Finland som arrangör, Lempinen, Ahlstrand

Ett inledningsmöte av Torne-Muonioälvens fiske-ekonomiska området i Ylitornio i november. Bild: Virve Sallisalmi

Gränsälvskommisionens yttranden 2021

Gränsälvskommisionen har under 2021 gett 13 yttranden. Samtliga yttranden finns tillgängliga på Internet-sidan www.fsgk.se på finska och svenska.

[Yttrande om eventuella behov att göra förändringar i fiskestadgan 2021-01-12](#)

[Yttrande om Talgas planerad grafitgruva i Kiruna 2021-02-19](#)

[Yttrande om delvis återkallande av Kaunis Iron AB:s tillstånd 2021-03-03](#)

[Yttrande om vattenförvaltningsplaner för Torneälv och Bottenviken 2021-04-28](#)

[Yttrande om förslag till åtgärdsprogram för havsmiljön 2021-05-12](#)

[Yttrande om förslag till förvaltningsplan för Torneälvs översvämningsrisker 2021-05-21](#)

[Yttrande om planer till återstart av Viscarias koppargruva i Kiruna 2021-07-02](#)

[Yttrande om delgeneralplan för Reväsvaara vindkraftspark 2021-08-25](#)

[Yttrande om Outokumpu miljötillståndsansökan 2021-09-17](#)

[Yttrande om MKB angående Talgas planerade grafitgruva 2021-10-04](#)

[Yttrande om Haparanda översvämningsriskhanteringsplan 2021-10-04](#)

[Yttrande angående Kaunis Iron miljötillståndsansökan och MKB Tapuli, Palotieva och Sahavaara dagbrott 2021-11-08](#)

[Yttrande om Viscariagruvans gränsöverskridande samråd i MKB-processen 2021-11-12](#)

Gränsälvskommisionens yttranden i sammanfattade versioner

Fiskestadgan

På grund av fiskdödlighet såväl i Bottenviken, i Torneälven som i biflödena under de senaste åren anser gränsälvskommisionen att försiktighetsprincipen ska styra det mellanstatliga beslutsfattandet om fiskeregler för kommande fiskesäsong. Syftet med överenskommelsen mellan Finland och Sverige är bl.a. att fästa särskild vikt vid skydd och hållbart nyttjande av fiskebestånden och parternas roll i skyddandet av fiskbestånden mot sjukdomar m.m. genom att vidta nödvändiga åtgärder (överenskommelsen 28§).

Gränsälvskommisionen vill vårda Tornedalens gamla kultur. Nya fiskemetoder har visat sig vara en fara emot traditionella fiskemetoder, särskilt när det gäller laxfisket. Detta beror på nationella fiskeföreskrifter. En del av de äldre fiskemetoderna har förbjudits. Byaföreningarnas uråldriga håvfiske av lax har begränsats till en kort period, medan det moderna spinnflugefisket tillåts under tre månader i samma forsar. Gränsälvskommisionen ber avtalsstaterna göra värdeval som stödjer de traditionella fiskemetoderna.

Kommisionen lyfte att vid planering av laxfisket bör fisketrycket minskas under tidiga delen av säsongen för att bespara laxhonor på väg till övre delarna av älven, samt stora laxar. I havsområdet bör tidsförändringen även hela kustfisket. Senareläggandet av fisket skulle även ha betydelse för arbetet med havsöringsbestånden.

Gränsälvskommisionen uppmuntrar båda staterna att fästa särskild uppmärksamhet till samtliga fångstmetoder som orsakar skador på laxen.

Enligt biologiska underlaget från LUKE och SLU (2020-02-21) är havsöringsbeståndens status svagt. I undersökningen

nämns minskat fisketryck i havet, habitatvårdande åtgärder samt effektiviserad övervakning av bestånden. Gränsälvskommisionen ger stöd till förslagna åtgärder i studien för att förstärka havsöringarnas bestånd. Kommissionen uppmuntrar samtidigt avtalsstaterna att skapa en gemensam förvaltningsplan för Torne älvs havsöring.

Gränsälvskommisionen stödjer alla nödvändiga åtgärder som hjälper till att förstärka sikbestånden.

Kommissionen anser att begränsningen av harrfisket bör fortsättas under harrens lekperiod.

En tillräcklig, synlig och närvarande fisketillsyn är, tillsammans med omfattande information och dagsaktuell fångstrapportering är en förutsättning för en modern förvaltning av fiskbestånden. Tillsynen är vidare nödvändig för att kunna vidareutveckla den unika och internationella Torneälven som en intressant destination för högkvalitativ fisketurism. Som tidigare år föreslår gränsälvskommisionen därför att resurserna för fisketillsyn ska ökas.

Midsommarnattsolen över Muonio älv. Bild: Simja Lempinen

Talgas grafitgruva

Gränsälvskommisionen bedömer utifrån samrådsmaterialet att gränsöverskridande påverkan inte kan uteslutas.

Kommissionen lyfter att vid en bedömning behöver en analys göras av samlad påverkan i området där även andra gruvor och industriella verksamheter i avrinningsområdet tas med i beräkningen. Detta är viktigt för att bedöma en total miljöpåverkan på Natura-2000 området Torne- och Kalix- älvar som helhet samt för skyddsvärda Natura 2000-arter såsom lax och utter.

Ett av de grundläggande syftena med gränsälvsöverenskommelsen är skydd och hållbart nyttjande av fiskbestånden (2.2d). Området där utsläpp från verksamheten görs (Torne- och Vittangi älvar) är viktiga områden som bl.a. laxen vandrar upp till och leker. Kommissionen anser att det behöver tydligt redogöras hur utsläppen påverkar vattendragen och påverkan bör minimeras så att fisken inte riskerar ta skada av utsläpp.

Vidare beskrivs grafitmineraliseringarna även innehålla sulfidmineral såsom pyrit, magnetkis och kopparkis. Då sulfiderna frigörs och lagras i gråbergssupplag ovanför markytan finns en risk att förorening orsakas, som vidare kan leda till att fler metaller mobiliseras och släpps till yt- och grundvatten. Kommissionen konstaterar att detta är en aspekt som behöver uppmärksammas väl och potentiella effekterna av surt sulfidavfall behöver minimeras. Vid planering av efterbehandling av avslutad gruva behöver en utförlig studie göras för att minimera eventuell miljöpåverkan på älvsystemet som helhet, så att bibehållandet av de värden Natura 2000-älvarna innehar säkerställs.

Gränsälvskommissionen vill lyfta att Torne älv är ett lokalt, regionalt och internationellt framstående skyddat vattendrag viktigt för biologisk mångfald, fiske, rekreation, besöksnäring och bland annat för lokalt näringsliv kopplat till älven. Möjligheter för hållbart nyttjande av Europas största älvsystem i naturtillstånd ska säkerställas för både befintliga och kommande generationer med försiktighetsprincipen som ledtråd vid planering, bedömning och prövning av olika verksamheter

Delvist återkallande av Kaunis Iron AB:s tillstånd

Vad gäller innehållet i de refererade aktbilagorna har kommissionen i detta skedet ingenting att kommentera. Kommissionen har tidigare gett ett yttrande i ärendet 2018.12.12. Däremot vill kommissionen understryka att denne är sakägare i frågan och vill även i fortsättningen delta i processen.

Syn av Kaunis Iron verksamhet i Pajala. Sallislami och Lempinen deltog i den. Bild: Simja Lempinen

Vattenförvaltningsplanerna för Torneälv och Bottenviken

Gränsälvskommissionen ger sitt stöd för en formalisering av det internationella avrinningsområdet Torne älv, som ett internationellt vattendistrikt, i linje med EU:s ramvattendirektiv (artikel 3) samt finsk-svenska gränsälvsöverenskommelsen (artikel 1 punkt 3). Avgränsningen kan ske som beskrivet i bilaga 10a; delen av Torne älvs avrinningsområde som ingår i Bottenvikens vattendistrikt separeras och ett nytt, gemensamt distrikt bildas med det nuvarande finska Torneälvsdistriktet.

Kommissionen lyfter att detta skulle kunna underlätta synkroniseringen av vattenförvaltningsarbetet mellan avtalsparterna och bidra till en närmare tillämpning av EU:s ramvattendirektiv samt principerna i UNECEs gränsvattenkonvention från 1992.

Det skapas i nuläget för bägge länderna en varsin förvaltningsplan och åtgärdsprogram för respektive del av Torneälvens avrinningsområde, vilket innebär att det finns två uppsättningar av varje produkt, som endast gäller inom respektive landsgränser. I en framtida mer regionaliserad vattenförvaltning kan det eventuellt skapas en separat, gemensam vattenförvaltningsplan samt åtgärdsprogram för Torne älvs internationella vattendistrikt. Bildandet av ett formaliserat, internationellt vattendistrikt Torne älv med tillsatta resurser öronmärkta för en regional vattenförvaltning i avrinningsområdet skulle främja möjligheterna att uppnå målen i EU:s vattendirektiv. Förslagsvis skulle gränsälvscommissionen kunna ha en formell och mer aktiv roll i förvaltningen av Torneälvens vattendistrikt.

Kommissionen har även lyft detta i sitt yttrande till Miljödepartementet gällande vattenförvaltningsutredningen "En utvecklad vattenförvaltning" (SOU 2019:66). För det internationella vattendistriktet vore det lämpligt med ökad finansiering nationellt från båda länderna för utveckling av det finsk-svenska områdets vattenförvaltning och övervakning av vattnets status.

Vattendirektivet kräver att medlemsstaterna skapar skyddade områden för vatten som används eller avses att användas som dricksvatten. I Haparanda används ytvatten från Torne älv som råvatten för dricksvattenproduktion. Med anledning av detta skapas det ändamålsenligt ett vattenskyddsområde i Mattila för att skydda dricksvattentillgången i Haparanda kommun. På finska sidan används grundvatten som dricksvatten. Den finska lagstiftningen känner inte till denna typen av skyddsområden. I praktiken innebär detta att dricksvattentäkten i Mattila kan riskera att påverkas från finska sidan, som saknar ett motsvarande vattenskyddsområde.

Kommissionen vill lyfta att detta behöver särskilt uppmärksammas och uppmuntrar finska ansvariga myndigheter att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa tillräckligt skydd för grannlandets dricksvattentäkt i gränsälven. Med dessa kommentarer tillstyrker gränsälvscommissionen förslagen till vattenförvaltningsplan i Bottenvikens vattendistrikt, respektive Torne vatten distrikt.

Åtgärdsprogram för havsmiljön

Ett av gränsälvsöverenskommelsens centrala syften är skydd och hållbart nyttjande av fiskbestånden (artikel 2.2d). Fiskestadgan är en väsentlig del av överenskommelsen som reglerar skydd och hållbart nyttjande av fiskbestånden i Torne älv.

Torne-, Muonioälvsystemet är en av världens viktigaste lekplatser för vild lax. Under de senaste åren har laxen visat tecken på hudsjukdomar och synen av död lax som flyter vid strandkanten är en allt vanligare syn. Många laxar har börjat uppvisa tecken på bristande livskraft och orkar inte ta sig upp till lek i älvens övre delar, utan stannar i nedre delarna av älven eller återvänder för tidigt till havet.

I forskning av Sveriges veterinärmedicinska anstalt (SVA 2017; Axén et al 2019) har det konstaterats att: "Det verkar troligt att de hälsoproblem som nyligen observerats i svenska och finska laxälvar har en gemensam orsak, troligen kopplad till havsfasen i Östersjön."

Vidare har det i SLU Aquas rapport om selektivt fiske (Nilsson 2020) konstaterats att: "Fysiologisk stress under fångst och hantering och skador från redskapen är huvudsakliga orsaker till dödlighet eller beteendeförändringar, kronisk stress samt ökad risk för infektion."

I Havs- och vattenmyndighetens åtgärdsprogram för havsmiljön föreslås i åtgärden ÅPH 49 ökad användning av selektiva och skonsamma redskap. Gränsälvscommissionen vill lyfta att även de s.k. skonsamma redskapen leder till onödigt utkastdödlighet och påverkat beteende för laxen. För att uppnå ett hållbart nyttjande av vandringsfiskebestånden är det nödvändigt att undvika all onödigt hantering av fisk.

Gränsälvscommissionen ifrågasätter om redskap som orsakar en dödlighet på 17–63% kan rimligtvis påstås vara skonsamma. Om undantag från landningsskyldigheten tillåts med dessa redskap orsakas laxen onödig skada och lidande. Värt att notera i sammanhanget är att utsläppt lax från dessa fasta redskap kan fångas flera gånger och därmed ökar skadorna exponentiellt.

I skrivande stund har undantagen från landningsskyldigheten för laxfisken med fasta redskap löpt ut. Ett nytt undantag planeras via BALTIFISH gemensamma rekommendation till EU kommissionen. Med hänvisning till nivån på dödlighet vid utsläpp av lax ställer sig Gränsälvscommissionen tveksam till ett förnyat undantag från landningsskyldigheten för fisken med fasta redskap i havs- och kustområdet. Kommissionen lyfter att för ett hållbart nyttjande av fiskbestånden (gränsälvsöverenskommelsen artikel 2.2d) vore det lämpligt att landa samtlig fångst och räkna in det i kvoterna för fisket. Gränsälvscommissionen stödjer således Havs- och vattenmyndighetens målsättning att undantagen från landningsskyldigheten skall fasas ut.

Vårflod i Haparanda. Bild: Simja Lempinen

Torneälvens riskhanteringsplan för översvämningar (finskt samråd)

Enligt gränsälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige (2009/10:212) (artikel 2) är syftet med överenskommelsen samordna de program, planer och åtgärder i avrinningsdistriktet som behövs för att uppnå de mål som bestäms för vattnets kvalitet och vattnets hållbara nyttjande, med iakttagande av de internationella åtaganden och den gemenskapsrätt som parterna är bundna av.

Samrådet i Sverige gällande Haparandas översvämningssriskhanteringsplan har försenats, vilket försvårar samordnandet av programmen.

Det finns anledning att i samarbete se över nödvändig övervakning för att säkerställa Haparanda avloppsreningsverks funktionalitet i översvämningssituationer. Reningsverket i Haparanda behandlar avloppsvatten både från Haparanda och Torneå. Gränsälvscommissionen lyfter att särskild uppmärksamhet bör även fästas vid avloppsvatten som bräddas innan avloppsreningsverket och släpps ut orenat till Torneälvs mynning.

Finsk-svenska gränsälvscommissionen tillstyrker med dessa anmärkningar förslaget till plan för hantering av översvämningssrisker i Torne älvs - Muonio älvs vattenområde.

Viscaria koppargruva i Kiruna

Den planerade gruvverksamheten i form av dagbrott och underjordsgruva för att utvinna koppar och järn befinner sig i Kiruna kommun ovanpå en vattendelare, så att en del av vattnet rinner mot nationalälvarna Kalix- respektive Torne älv. Torne- och Kalix älvsystem ingår även i Natura 2000 nätverket och det är nödvändigt för en eventuell gruvverksamhet på området att ha ett särskilt Natura-2000 tillstånd enligt 7.kap 28a§ i Miljöbalken. Vidare nedströms från verksamhetsområdet bildar Torne älv riksgrens mellan Finland och Sverige och således blir även den finsk-svenska gränsälvsöverenskommelsen (Prop 2009/10:212) tillämplig.

Gränsälvskommissionen lyfter vikten av att göra en helhetsbedömning av påverkan på recipienten Torne vattendrag, där man även tar med i beräkningen påverkan från andra belastningskällor i området, såsom LKAB:s gruvverksamhet.

Kommissionen lyfter att eventuell påverkan av grundvattensänkning på omkringliggande vattenförekomsters ekologi behöver redogöras.

Kommissionen lyfter att vid en bedömning behöver en analys göras av samlad påverkan i området där även belastning från andra gruvor och industriella verksamheter i avrinningsområdet tas med i beräkningen. Detta är viktigt för att bedöma en total miljöpåverkan på Natura-2000 området Torne älvsystem som helhet samt för skyddsvärda Natura 2000-arter såsom lax och utter. Ett av de grundläggande syftena med gränsälvsöverenskommelsen är skydd och hållbart nyttjande av fiskbestånden (överenskommelse 2.2d). Torne vattendrag som kan påverkas av möjliga utsläpp från verksamheten är viktigt område som bl.a. laxen vandrar upp till och leker.

Gränsälvskommissionen föreslår som kompletterande utredning att en utförlig inventering görs av habitat och lek-områden för Torneälvens lax för att undvika möjlig skada till denna viktiga Natura 2000-art. Det är viktigt att tydligt redogöra hur utsläppen riskerar påverka vattendraget och påverkan bör minimeras så att fisken inte riskerar ta skada av utsläpp.

Vid planering av efterbehandling av avslutad gruva behöver en utförlig studie göras för att minimera eventuell miljöpåverkan på älvsystemet som helhet, så att bibehållandet av de värden Natura 2000-älven innehar kan säkerställs.

Kommissionen lyfter med försiktighetsprincipen som ledord att gränsöverskridande påverkan inte bör uteslutas trots avståndet till gränsälven. Således behöver det hållas i åtanke att finska intressenter kan komma att behövas bjudas in till samråd enligt Esbo-konventionen och att relevant samrådsmaterial kan behövas översättas till finska (artiklar 15–22 i gränsälvsöverenskommelsen). Gränsälvskommissionen vill lyfta att Torne älv är ett lokalt, regionalt och internationellt framstående skyddat vattendrag viktigt för biologisk mångfald, fiske, rekreation, besöksnäring och bland annat för lokalt näringsliv kopplat till älven. Möjligheter för hållbart nyttjande av Europas största älvsystem i naturtillstånd ska säkerställas för både befintliga och kommande generationer med försiktighetsprincipen som ledtråd vid planering och prövning av olika verksamheter.

Reväsvaara vindkraftspark

Kommissionen riktar i sitt yttrande om särskilt uppmärksamhet på projektets lokalisering i gränsområdet, gränsöverskridande påverkningar samt kulturmiljövård och miljöskydd (överenskommelsen §2).

Torne älvdal är ett värdefullt landskapsområde av riksintresse och en bygd kulturmiljö av riksintresse bekräftat sedan 1992 av miljöministeriet. På svenska sidan är älvdalen också en värdefull kulturmiljö av riksintresse. Aavasaksa och

Torne älvdal bildar ett av Finlands 27 nationallandskap, som avspeglar de mest representativa natur- och kulturdragen i olika delar av Finland.

En annan lokalisering för förverkligandet av vindkraften skulle kunna bättre förverkliga gränsälvöverenskommelsen syfte att i avrinningsdistriktet trygga möjligheterna för båda parterna till skäligt nyttjande av gränsälvarna på ett sätt som främjar gränsregionens intressen, samt fästa tydlig vikt vid naturvård, kulturmiljövård och miljöskydd i överenskommelsens syfte (§2).

Outokumpu miljötillstånd

KKommissionen ger följande kommentarer om kompletteringen till ansökan:

Sökandes förslag till tillståndsbestämmelser innehåller gränsvärden (avsnitt 4) för totalvärden för krom, löslig krom, totalvärden för nickel, zink, nitratkväve och utsläpp av fasta partiklar till recipient beräknat som genomsnittsvärde inom kalendermånad i kilogram per dygn (kg/d). Dessa gränser skall säkerställa att de totala utsläppen inte överstiger en viss total mängd per kalendermånad. Å andra sidan har inga koncentrationsgränser föreslagits för avloppsvatten vilket kan möjliggöra tillfälliga utsläpp med höga koncentrationer. Kommissionen vill anmärka att det vore viktigt att beakta de momentana koncentrationerna av ämnen i utsläpp genom att fastställa gränser för koncentrationerna (mg/l) i tillståndsvillkoren utöver de genomsnittliga månatliga utsläppsgränserna.

I sökandes miljötillståndsansökan föreslås att gränsvärdet för cyanid ska tas bort eftersom cyanidbelastningen från anläggningarna har avsevärt minskat de senaste åren, och att det inte längre finns något behov att specifikt begränsa cyanidbelastningen. Med tanke på cyanidens toxiska egenskaper för vattenlevande organismer vid mycket låga koncentrationer skulle det vara grundat att fortsättningsvis sätta ett gränsvärde för cyanidutsläpp.

För kväveutsläpp har utsläppsgräns fastställts endast för nitratkväve. Kommissionen betonar vikten att fastställa koncentrationsgränser för utsläpp och särskilt för den icke-joniserade formen av ammoniumkväve, (ammoniak NH₃) som är giftigt för fisk även i låga koncentrationer.

Finsk-svenska gränsälvskommissionen har i sitt tidigare yttrande föreslagit att lek- och tillväxtområden för kallvattenspräglade fiskarter (sik och siklöja) som leker vid kusten intill Outokumpu anläggningarna skulle kartläggas och rapporteras. Enligt uppgifterna i ansökan bedrivs inte något sik- eller siklöjefiske i området, inte heller finns det lekplatser för dessa arter. Kommissionen noterar att det förblir oklart om någon kartläggning har genomförts.

Finsk-svenska gränsälvskommissionen noterar att Naturabedömningen inte har tagit hänsyn till den kemiska påverkan på lax som vandrar förbi det närliggande havsområdet till industrianläggningarna. Bedömning av de kemiska effekterna på fiskarterna (lax och andra viktiga vandringsfiskar i Torne älv, sik och havsöring) är omöjlig om koncentrationsgränser för utsläppta ämnen saknas. Vikten av temporära koncentrationsgränser blir särskilt viktig under fiskvandring. Den utrotningshotade havsöringen kan i princip vara mer mottaglig för utsläpp under en längre tid än lax eftersom öringen inte vandrar särskilt långt från den älv där den kläcks.

Finsk-svenska gränsälvskommissionen föreslår att tillståndsmyndigheten överväger att förordna sökanden kompensera för skador på vattenområdet med en årlig vattenskyddsavgift. Outokumpu bolag har betalat en årlig vattenskyddsavgift till kommissionen i enlighet med villkoren i dess tillstånd sedan år 1977 med belopp som har angetts i miljö- och vattentillstånden. Avgiften har senast omprövats vid beslut M12/09, 29.6.2010 till nuvarande 10 000 euro per år.

MKB om Talga grafitgruva

Vid pågående samrådet vill kommissionen konstatera att det finns behov att särskilt bedöma påverkningar och risker till yt- och grundvatten relaterade till den stora mängden syrabildande gråberg som ska permanent lagras i gruvområdet. Även anrikningssand från brytning bedöms vara syrahaltig och kommissionen pekar ut samma behov för bedömning av lagring, påverkan och risker som deponering av materialet kan orsaka i vattenförekomsten Torne älv både i drift och efterbehandling samt efterkontroll av gruvområdena.

Kontrollerad samling och behandling av dagvatten från området borde beskrivas i MKB-rapporten, såsom vilka parameter i utgående vatten i övrigt ska analyseras regelbundet i verksamheten och vilka skyddsåtgärder planeras för att förebygga miljörisker.

Mängden och kvalitet på kemikalier med hantering av utsläpp av dem i miljön ska redovisas i MKB-rapporten med analys om påverkan till Torne älv. Även vattenreningsprocessen och dess dimensionering i olika skeden av verksamheten ska belysas.

Vid översvämning leds vattnen från området till vattendistriktet Hosiojärvi (Nunasvaara Norr, samt Nunasvaara Söder), Niskakoski vattendistrikt (Niska Söder, Niska Norr). Det bedöms i samrådsdokumentet att halterna av fosfor, uran och ammoniumkväve riskerar överskridas i Hosiojärvi. Dessa vattenförekomster tillhör Torne vattendistrikt. I Torne älv bedöms överskridningar av halterna inte ske, inte ens vid det lägsta vattenflödet. Grunderna för kalkylering av utsläppshalterna borde redovisas i MKB-rapporten.

Beredningsåtgärder för att hantera översvämningssituationerna i alla gruvområden borde visas i MKB-rapporten, även i ljuset av ökat nederbörd och ovanliga väderleksfenomen i olika årstiden (barmark, höstöversvämningar, regn på tjäle i vintertid och deras påverkan på stabilitet av lagring och marken i övrigt) i förhållande till scenarierna om klimatförändringen och verksamhetens livslängd samt efterkontroll.

Gränsälvscommissionen uppmanar att vid planering av projektområdena bedöma de kumulativa och sammanlagda effekterna inom gränsvattendraget med hänsyn till andra pågående eller planerade gruvverksamheter (LKAB, dagbrott i Kaunis Iron, planerat dagbrott i Hannukainen i finska Kolari m.m.) under gruvans drift och efterkontroll (utökad drift av gruvverksamheterna och påverkan i gränsälven). Detta med hänvisning till bl.a svaret från EU-kommissionen 2020 och 2021 angående korrekt tillämpning av MKB-direktivet i en annan gruva och dess MKB-process i Torne vattendistrikt, om tillgänglighet av sammanlagda effekter vid MKB-processen till allmänheten, mer i länkarna nedan:

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/P-9-2021-002466-ASW_EN.html https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/P-9-2020-000741_EN.html https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/P-9-2020-000741-ASW_EN.html

Riskhanteringsplan för hantering av översvämningsrisker i Haparanda och till planen tillhörande MKB

Vid förberedning av detta yttrande har det svenskspråkiga materialet varit kungjort och tillgängligt. Kungörelse på finsk sida väntar på översättning av samrådsmaterialet till finska (läget vecka 37).

Vid kapitel 3.1 första mening föreslår kommissionen ett tillägg om gränsöversvämningsöverenskommelsen: Lag (2010:897) om gränsöversvämningsöverenskommelse mellan Sverige och Finland, (syfte i artikel 2, förebygga översvämnings- och miljöolyckor) vid sidan av substanslagstiftningen (SFS 2009:956). Innehållet av överenskommelsen beskrivs i tillräcklig omfattning senare i planen i kapitel 11.3.1. Motsvarande myndighet till Länsstyrelsen i Norrbotten i översvämningsriskhanteringsplanering heter Närings-, trafik- och miljöcentralen (NTM-centralen) på svenska.

I kapitel 4.3.2 Miljöfarlig verksamhet/Förorenade områden finns två utpekade fastigheter, en lista i om inventerade miljöfarliga verksamheter finns i bilaga 4 och i en karta i bilaga 5 från kartering år 2013. Kapitlet kunde även omfatta en kort beskrivelse om betydelsen av dessa verksamheter och fastigheter i översvämningsriskhantering i kommunen samt om det finns uppdaterad information om nuläget. Bilagorna kunde förse med år och informationskälla/projektnamn.

Namnet på kapitel 4.3.3 Vatten borde delas till två kategorier, till Dricksvatten och Vatten för klarhetens skull. Nu är temat under kapitel 4.3 Miljön. Dricksvatten tillhör även till människans hälsa och ekonomiska kärnverksamheter, vattenkvalitet till miljökvalitetsnormerna inom vattenförvaltningen och således under miljö.

Av resultatmål från första planeringscykel (13.1) kvarstår målen angående distribution av värme och el samt säkerställning av avloppshantering ännu orörda. Kommissionen stödjer de framtagna förslagen i bilaga 2 (Förslag på åtgärder) om dessa teman. Dessa tillhör de viktigaste infrastrukturerna i samhället.

Bilaga 6 beskriver samarbete och samordning av riskhanteringsplanerna gällande översvämningsrisker i Torne-Muonio älvar mellan Finland och Sverige som är förutsättning av gränsöversvämningsöverenskommelsen mellan länderna. Kommissionen kan konstatera att samordningen av respektive planer har försårats, då samrådshöret på svenska sidan har försenats med några månader.

Den 21.5.2021 har kommissionen gett sitt yttrande i motsvarande samråd på finska sidan gällande Torneälvens riskhanteringsplan för översvämningsrisker: https://www.fsgk.se/web/FSGK_riskhanteringsplan_oerversvaemning_Torneelv_yttrande.pdf I detta yttrande lyfte kommissionen till Lapplands NTM-central svårigheten att samordna program som samrådas under olika tidpunkter.

Utsikt över gränsälven under vårvintern. Bild: Simja Lempinen

Kaunis Iron miljötillståndsansökan och MKB Tapuli, Palotieva och Sahavaara

KIAB ansöker nu ett nytt miljötillstånd för brytning av järnmalmsfyndigheterna i Tapuli, Palotieva och Sahavaara samt för anrikning av malm vid Kaunisvaara anrikningsverk i Pajala kommun. Syftet är att ett nytt tillstånd skall ersätta det tillstånd som utfärdades i augusti 2010 av Finsk-svenska gränsälvskommisionen (kommisionen från år 1971).

Gränsälvsöverenskommelsen har som syfte att i avrinningsdistriktet trygga möjligheterna för båda parterna till skäligt nyttjande av gränsälvarna på ett sätt som gynnar gränsregionens intressen. Möjligheterna för den ena parten att använda vatten borde ske utan att riskera möjligheterna för den andra parten att använda den gemensamma vattenresursen.

Gränsälvskommisionen föreslår att med tanke på verksamhetens karaktär är det nödvändigt att sätta gränsvärden för de metaller och kemikalier som kan bidra till risk för vattenkvalitén. Ett tillstånd borde vara omfattande vad gäller begränsning och kontroll utsläpp till Muonio älv i den omfattning som ger tillräcklig information att tidigt reagera på möjlig påverkan i recipienten under olika flödessituationerna. Ämnena som kan riskera vattenkvalitén ska begränsas med bestämmelser om de högsta tillåtna halterna.

Verksamhetsutövaren ska känna verksamhetens påverkningar och använda den bästa möjliga tekniken och praxis för att förhindra miljöolyckor i gränsvattendraget. Det som framgår från utökad verksamhet och processens egenskaper är att hantering av miljörisker måste prioriteras så att vattnets status inte försämras.

Kommisionen kan notera att industriella verksamheter i Norrbotten bidrar till relativt höga koldioxidutsläpp. Globalt sett ska utsläppen snabbt minskas för att nå Parisavtalets mål. Omställning av processer och beroende av fossil energi i verksamheterna borde ske i snabb takt. KIAB har som mål att minska sina koldioxidutsläpp under de kommande åren. Uppvärmningstakt i Arktis sker 2-3 gånger snabbare än i övriga världen, vilket påverkar hydrologi, vattenmängder- och kvalitet i vattendragen och ställer nya krav för hantering av vatten samt lagrade jordmassor inom processerna i de arktiska och subarktiska förhållandena.

Som kommissionen har konstaterat tidigare är gruvverksamheten ur ett samhällsekonomiskt perspektiv av mycket stor betydelse för Pajala kommun. En hållbar gruvverksamhet möjliggör en långsiktigt positiv ekonomisk och social utveckling och skapar viktiga arbetstillfällen och tillväxt såväl i Pajala som i Tornedalen som helhet. Kommissionen vill dock betona att en hållbar gruvverksamhet också förutsätter att verksamheten är hållbar ur ett miljömässigt perspektiv och att de miljövillkor som ska gälla ska motsvara de höga krav som ställs på miljöfarlig verksamhet i allmänhet i dagsläge.

Torne-Muonio älvsystem är unikt i ett europeiskt perspektiv och dess höga miljömässiga status måste säkerställas. Muonio älv är ett lokalt, regionalt och internationellt framstående skyddat vattendrag viktigt för biologisk mångfald, fiske, rekreation, besöksnäring och bland annat för lokalt näringsliv kopplat till älven.

Möjligheterna för ett hållbart nyttjande av Europas största älvsystem i naturtillstånd bör säkerställas för både befintliga och kommande generationer med försiktighetsprincipen som ledtråd vid prövning av olika verksamheter.

Gränsälvscommissionen gjorde ett studiebesök i september för att se på Kaunis Irons gruvverksamhet. Bild: Camilla Ahlstrand

MKB om Viscaria koppargruva i Kiruna

Miljöministeriet har mottagit från Naturvårdsverket anmälan enligt Esbokonventionen om förfarandet av miljökonsekvensbedömning (MKB) för återöppning av Viscaria koppar- och järnmalmgruva. Miljöministeriet är den ansvariga myndigheten för Esbokonventionen i Finland.

Finska myndigheter, invånare och samhällen har möjlighet att lämna yttranden och uttala sig om huruvida Finland bör delta i MKB-förfarandet i projektet, och vilka skulle vara sannolika betydande negativa miljökonsekvenser som skulle ha betydelse för Finland och i vilken utsträckning dessa bör utredas.

Kommissionen har yttrat sig till bolaget i ett tidigare samrådsskede 2021.07.02. I detta yttrande har kommissionen bedömt att den tänkta verksamheten möjligen kan leda till gränsöverskridande påverkan, vilket kan innebära att ett Esbo-samråd blir aktuellt. Kommissionen har ur sitt perspektiv lyft olika preliminära behov av påverkansbedömning i yttrandet i fråga. Gränsälvscommissionen vill delta i det gränsöverskridande samrådet enligt Esbokonventionen (Dnro VN/25848/2021).

Information och pressmeddelanden

Under året publicerade kommissionen ett pressmeddelande och ett annat meddelande som innehöll kommissionens något förändrade kontaktuppgifter. I pressmeddelandet den 3 mars kommissionen anmälde vilka som får gränsälvbidraget. Kommissionens två meddelanden i sin helhet nedan [i grönt](#).

FINSK-SVENSKA GRÄNSÄLVSKOMMISSIONENS GRÄNSÄLVBIDRAG TILL FLERA OLIKA AKTÖRER

Finsk-svenska gränsälvskommissionen beviljar gränsälvbidrag till sex olika projekt enligt inkomna ansökningar. Kommissionen mottog totalt 11 ansökningar som syftade till olika projekt och verksamheter i år. Ansökningar kom från båda sidor av Torneälven. Ansökningstiden upphörde den 8 februari 2021.

Kommissionen har beslutat att gränsälvbidraget på högst 10 000 euro delas så här:

3000 EURO För att rensa flottningsskräp från älvbotten

Inom Kuivakangas finska samfällighetens och svenska Kuivakangas vattenområdet finns en så kallad Kiviarkku (stenkista) och omkring kistan finns kvar järnskrot, timmer under vattenytan och sådant som stör dragfiske och traditionellt nätfiske. Under nästa sommar och på vintertid har projektet som syfte att rensa vattenområdet. Projektet ansluter sig till fisket, allmänt bruk av vattenleden och båtsäkerheten.

Sökande: Kuivakangas samfälligheter på finska sidan

2500 EURO Dragfiske- och kulturevenemang i Miekojärvi (finska Ylitornio), Miekojärvi dragfiskemaraton 100 h + 4 h den 13-18 juli 2021

I samband med dragfiske-evenemangsveckan arrangeras fiskmarknad vid Miekojärvi Sirkkakoski fiskehamn. Hela evenemangets idé är presenta sjöns hållbara fiskbestånd och visa fin vattenmiljö för stora allmänheten. Med hjälp av frivilliga samlas medel till sjöräddningen. Andra syften är att åstadkomma mera samverkan, öka Miekojärvi-kännedom, locka människor använda lokala fiskarter samt göra lokal kultur mer känd.

Sökande: Miekojärvi Veneseura (Båtklubb) ry (förening)

2000 EURO Torneå-Muonioälvsleden och laxvandringen - bildbok för barn

En bildbok om Torne-Muonioälvars vattenled och laxvandringen. Målgruppen är barn och ungdomar. Boken prioriterar högklassiga bilder, samt laxens "tänkande" i text under sin vandringsfärd. Torneå – Muonioälv vattenled beskrivs som värdefull pärla både i bilder och i text, även historia beskrivs på ett passligt sätt för målgruppen. Boken ska innehålla både fakta och fiktion.

Sökande: Yrityspalvelu Kankaanranta Tmi

1500 EURO Torneälvs forsfiske till UNESCO-förteckning

Alla aktörer kring forsfisket i Torneälven vill försäkra att forsfiskekulturen fortsätter till följande generationer i Unesco-andan. Det sker genom att få forsfisket till förteckningen över immateriella kulturarv. Utredningsarbetet har genomförts under 2019. Kom med -projektet fortsätter processen, och målet är att söka kandidatur till Unescos förteckning. Museiverket har flyttat vidare ansökningstid så nu kan processen planeras mera inkluderande sätt. Projektplan bifogad.

Sökande: ProSiika -föreningen

1000 EURO Finlands Fiskebibliotek (Muonio): Digitalisering av Tornedals material

Syftet är att spara Tornedalens fiske- och miljöhistoriska handlingar till bibliotekets databas. Material finns både på finska och svenska. Material ska även digitaliseras på fiskebibliotekets hemsida, upphovsrätten noteras. En person ska anställas för att göra arbetet och det tar ca en månad. Syftet är att öka tillgängligheten av dessa handlingar till alla som är intresserade. Att använda Finlands Fiskebiobliotekets hemsidor och få service är gratis för alla.

Sökande: Finlands Fiskebibliotek

18000 KRONOR, Kulturdagarna vid Suogården i Korpikylä

Hembygdsförening i Korpikylä i Haparanda kommun ämnar arrangera kulturdagar den 16-18 juli år 2021 tillsammans med Suogården i Korpikylä. Suogården är en kulturminnesmärkt bondgård belägen vid Torneälvens strand strax nedanför Matkakoski. Till sångkursen inbjuds deltagare från olika samhällsgrupper. Kursen erbjuds för barn, ungdomar, vuxna och äldre. Kurstiden 16-18 juli 2021 med sångpedagog Anna Fält från Finland. Allsång för alla bybor lördagkväll. Utvidgat kursen i år 2021 med ytterligare två musikledare: Kristina Bergström och Lars-Olof Ejstes.

Sökande Korpikylä Hembygdsförening. Kommissionen beviljade för föregående år (2020) 18 000 kronor, som inte har betalats då evenemanget flyttades till år 2021

Gränsälvsbidragets bakgrund

Gränsälvskommissionens bidrag kan sökas för att anordna och utveckla verksamheter eller evenemang som har anknytning till gränsområdets vatten, natur, miljö, Tornedalens och gränsområdets kulturtradition, fisketradition eller till en annan verksamhet i Tornedalen.

Kommissionen har beviljat bidrag från och med år 2016.

Sökande kan vara en enskild person, förening eller en organisation. Bidraget betalas ut retroaktivt enligt verifierade kostnader.

Av års 2021 projekt, som hade fått kommissionens positivt beslut, blev inte verklighet två projekt: Kuivakangas samfällighetens plan att rensa flottningsskräp från älvbotten och bildbok om laxvandringen, som var syftad till barn.

Den 31 augusti 2021 publicerade kommissionen följande meddelande om ändringar till kansliets postadressen och telefonnummer:

FINSK-SVENSKA GRÄNSÄLVSKOMMISSIONENS KONTAKTUPPGIFTER FÖRÄNDRAS

Finsk-svenska gränsälvskommissionens fasta telefonnummer 0922-61680 slutar gälla den 21 september 2021. Därefter kan kansliet nås via följande mobilnummer:

+46 72 211 3491 och +358 40 526 1106

Virve Sallisalmi

+358 40 833 5643

Simja Lempinen

+46 72 523 5590 eller +358 40 705 5509

Camilla Ahlstrand

Postadressen blir densamma som besöksadressen

Finsk-svenska gränsälvskommissionens nya postadress är Storgatan 92A; 95331 Haparanda; Sverige. Adressen blir samma som besöksadressen. Detta gäller från och med den 1 oktober 2021. Följaktligen innebär detta att Box 125; 95323 Haparanda inte längre tillhör gränsälvskommissionen.

Gränsälvskommissionens postadress på finska sidan gäller även i fortsättningen. Postboxens adress är: Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio PL 2, 95401 TORNIO, FINLAND.

Gränsälvskommissionens e-post- samt hemsidans adress är samma som tidigare info@fsgk.se och www.fsgk.se

Kommissionen informerar om sin verksamhet huvudsakligen digitalt: på sin hemsida www.fsgk.se, Twitter @Tornionjoki och via e-post. Media får kommissionens yttranden och kommissionens dagordningar via e-post. Protokoll från kommissionens möten publiceras på hemsidan efter att de blivit godkända.

När det gäller annonsering, så år 2021 annonserade kommissionen om gränsälvsbidragets sökningstid. På hösten blev det annonsering om gränsälvskommissionens förändrade kontaktuppgifter i svenska medier, eftersom förändringar gällde svensk postadress och svenskt telefonabonnemang. I november annonserade kommissionen om ansökningstiden för gränsälvsbidraget 2022.

Uppföljning av gränsälvskommissionens uppdrag i media 2021

År 2021 publicerades flera nyheter som handlade om ärenden som gränsälvskommissionen följer: laxbeståndet på Torneälven, Pajalas gruvtillstånd och vindkraftsbyggande i Tornedalen.

Kommissionens egna yttranden citerades också: De var kommissionens yttrande om Torneälvens fiskestadga, om planerad grafit-gruva i Vittangi, Kiruna, om Kaunis Iron gruvtillståndsprcess samt Viscarias planerade koppargruva. Laxsäsongen var lyckad i Tornedalen enligt laxräkningen i Kattilakoski och flera nyheter skrevs om detta.

Covid19-pandemin orsakade flera nyhetsartiklar såsom det gjorde år 2020. Pandemin påverkade gränsbornas möjligheter att korsa gränsen men alla nyheter kring pandemin har inte tagits med i mediabevakningslista nedan. Vid skrivande stund i början av 2022 var det återigen svårare att korsa gränsen pga. strängare Covid19-be-gränsningar.

Följande lista är inte heltäckande eftersom det kan fattas nyheter som kansliet inte har uppmärksammat. Rubrikerna är på ursprungsspråket och har inte översatts. Haparandabladet publicerar ofta översättningen till finska antingen i samma eller kommande tidning.

Januari 2021

2021.01.14. Yleisradio, Kemi Rajajokikomissio haluaa lisätä perinnekalastuksen mahdollisuuksia Tornionjoella. (Artikel baserar sig på kommissionens yttrande om Torneälvens fiskestadga)

Februari 2021

2021.02.01 Maaseudun Tulevaisuus, Vesienhallinta valuma-alueella
2021.02.22 SVT Meänraatio, "Tärkeä ottaa Suomenki matkhaan ko planeraa kruuaa Vittankhiin"
(enligt kommissionens yttrande om Viscaria-gruva)
2021.02.23 Helsingin Sanomat, ledare, Kalakantojen säilyminen on yhteinen asia

Mars 2021

2021.03.05 Lapin Kansa, Korpikylässä mietitään myllyjen määrää (Karhakkamaa)
2021.03.05 Lapin Kansa, Rajajokikomissio jakoi avustusta kuudelle hankkeelle
(enligt kommissionens pressmeddelande om gränsälvsbidragets utdelning)
2021.03.05 Lapin Kansa, nyhet, Lohestusta on vähennettävä Tenolla paljon
2021.03.10 Lapin Kansa, nyhet, Matkakoksen lippouskiista palautuu käräjäoikeuteen.
Korkein oikeus jätti hovioikeuden päätöksen pysyväksi.
2021.03.11 Lapin Kansa, nyhet, Koskeen jäävä siika joutuu useammin saaliiksi.
Siian kalastuspaine on tutkijoiden mukaan liian suuri
2021.03.18 meänTornionlaakso, nyhet, Väylän lohet kantavat eri geenejä
2021.03.25 meänTornionlaakso, nyhet, Uuden jätevedenpuhdistamon (Pello) rakennustyöt ovat alkaneet

April 2021

2021.04.08	Lapin Kansa, Lohestus kielletään Tenolla ensi kesänä
2021.04.27	Lapin Kansa, insändare Matti Myllykangas, Väylän kalastussääntöä korjattava
2021.04.28	Yleisradio, Nyt se on päätetty: Tenojoen lohenkalastus kielletään lohikantojen suojelemiseksi
2021.04.29	Lapin Kansa, Lohenpyynti Tenolla kielletään loppuvuodeksi
2021.04.30	Lapin Kansa, Lapin tulvahuiput vasta touko-kesäkuun vaihteessa
2021.04.30	Haparandabladet, nyhet, Kontrollanter hotades under fisketillsyn
2021.04.30	Haparandabladet, Fiskare åtalas för brott mot fiskelagen
2021.04.30	Lapin Kansa, nyhet, Rajajokikomissio: Tornionjoen vesistöstä kansainvälinen vesienhoitoalue. (Nyheten gjort enligt kommissionens yttrande om vattenförvaltningsplaner)

Maj 2021

2021.05.06	meänTornionlaakso, nyhet, Jäänlähtö
2021.05.18	Haparandabladet, Byalag och fiskare fortfarande utan skadestånd
2021.05.18	Haparandabladet, Kaunis Irons miljötillstånd kungjort
2021.05.21	Haparandabladet, Isproppar trots sen islossning Pajala/Kurkkio
2021.05.22	Lapin Kansa, Vesihuolet ovat kestäneet jo vuosia Pajalassa - Uudelleen käynnistetty Kaunisvaaran rautakaivos toimii vanhalla, löperöksi moititulla ympäristöluvalla - Paikallisia huolettaa, että keväisin tulviva rikastushiekka-allas vuotaa luontoon ja Tornionjoen vesistöön
2021.05.23	Lapin Kansa, Ylitorniolla tulvavesi on noussut tielle -Tie 21:n kevyenliikenteenväylä on suljettu Ylitornion ja Aavasaksan väliltä
2021.05.24	Lapin Kansa, Tornionjoki ja Kemijoki jatkavat kasvuaan
2021.05.24	Lapin Kansa, Saalislohista tarkempaa tietoa: villi vai istutettu?
2021.05.24	Lapin Kansa, insändare Mikko Vaara, Ei tuulivoimaloita kansallismaisemaan
2021.05.25	Haparandabladet, Vattnet högt men ändå lugnt
2021.05.26	Lapin Kansa, insändare Kalervo Aska Valikoiva kalastus johtaa lohikuolemiin
2021.05.28	Haparandabladet, Föreslår riskhanteringsplan för översvämningar (nyhetsartiklen gjord av gränsälvscommissionens yttrande)
2021.05.28	Haparandabladet, nyhet, Inget laxfiske i Matkakoski
2021.05.31	Lapin Kansa, nyhet, Tornionjoelle odotetaan kuumaa lohikesää - Tenon kotimaiset lohestajat siirtyvät länsirajalle kalaan
2021.05.31	Lapin Kansa, kolumn, Sari Pelttari-Heikka, Lohihuuma saa ihmiset Väylälle
2021.05.31	Sverigesradio P4 Norrbotten, Stort beslag av olagliga nät i Kalix skärgård

Juni 2021

2021.06.03	meänTornionlaakso, nyhet, Miekjärvi ja Vaarasaari esillä kansallispuiston perustamiseksi
2021.06.03	meänTornionlaakso, insändare Kalervo Aska, Valikoiva lohenkalastus jättää jälkeensä lohikuolemaa
2021.06.03	YLE Lappi, Lohestajat kansoittavat nyt Tornionjoen, kun Teno ja naapurimaat ovat poissa pelistä -konkarit kiskoivat ison vonkaleen heti ensisoudulla
2021.06.03	Norrländska Socialdemokraten NSD, nyhet, Norrbotten nollar i uppnådda miljömål
2021.06.03	Yleisradio Lappi, Tornionjoen lohikuolemien tutkimus jatkuu: havaintoja tehty kesästä 2014 lähtien, syytä ei ole saatu selville
2021.06.04	Lapin Kansa, nyhet, Tornionjoen lohikuolemien tutkimus jatkuu kesällä
2021.06.06	NSD, webbyhet, Inget laxfiske i Matkakoski i år heller
2021.06.07	NSD, (papperstidningen) Laxfiske stoppat även i år (Matkakoski)
2021.06.07	Lapin Kansa, Insändare Pekka Oinonen, Nyt kaikki kalastamaan
2021.06.08	Lapin Kansa, Lohen lippous alkoi Kukkolankoskella – Lippomies ottaa oman osansa lohisaaliista
2021.06.10	meänTornionlaakso, Meän opinahjon kasit palkittiin kirjoituskilpailussa (artikel skrivet enligt kommissionens beslut om skrivtävlingen)
2021.06.10	meänTornionlaakso, Tornionjokilaakson elämää -skrivtävlingens bästa text
2021.06.10	Lapin Kansa, Lohia ei saa vapauttaa rysästä, ministeriössä odotetaan lupaa. Tornionjokivarressa toivotaan, ettei lupaa myönnetä
2021.06.18	Haparandabladet, Laxfisket har startat i Bottenviken
2021.06.18	Haparandabladet, Anlitade advokat för att utreda rätten till laxfisket
2021.06.25	Haparandabladet, De vill stoppa vindkraftsparken i Reväsvaara
2021.06.28	Lapin Kansa, Kymmenen vuoden kiista kalastustavoista. Tornionjoen kalastussäännöstä ei päästä yhteisymmärrykseen useista yrityksistä huolimatta
2021.06.29	Haparandabladet, Ovanligt rikliga laxfångster

Juli 2021

2021.07.01	meänTornionlaakso, nyhet, Tuulivoiman rakentaminen uhkaa maailmanperintökohdetta
2021.07.02	Lapin Kansa, nyheten på första sidan: Lohilaskurin käyrä lähti suoraan nousuun
2021.07.02	Lapin Kansa, nyhet: Lohennousussa huippuhetket Tornionjoella
2021.07.02	Haparandabladet, nyhet, Nytt rekord i tidig laxuppgång
2021.07.02	Haparandabladet, Insändare angående vindkraftsparker, Släpp inte naturen till högst bjudande.
2021.07.06	SVT, En gammal koppargruva öppnas på nytt i Tornedalen, Virve Sallisalmi intervjuad, nyheten gjort på finska och på grund av kommissionens yttrande
2021.07.08	NSD, Varnar för utsläpp från Viscaria: Kan påverka Torne älv (enligt kommissionens yttrande)
2021.07.09	Haparandabladet, Laxuppgången fortgår starkt
2021.07.09	Haparandabladet, Föreslår stopp för löjfisket
2021.07.13	Haparandabladet, nyhet, Gränskontroller upphör i juli
2021.07.13	Haparandabladet, nyhet, Laxuppgången jämförbar med fjolårets
2021.07.13	Haparandabladet, nyhet, Yttrande om återstart av koppargruva (enligt kommissionens yttrande av Viscarias planerade gruvaöppning)
2021.07.27	Haparandabladet, Ledare, Gränsen bleknar åter i vardagen
2021.07.30	Haparandabladet, Stark ökning av laxantal

Augusti 2021

2021.08.10	Haparandabladet på finska: Viranomaiset arvostelevat kaivosyhtiön hakemusta
2021.08.13	Haparandabladet, ledare, Miljötillstånd får inte bli en Kafka-process
2021.08.17	Haparandabladet, Rejäl uppgång av lax i älven
2021.08.17	Haparandabladet, Lohta nousee hyvää tahtia (till finska översatt nyhet)
2021.08.19	NSD, nyhet, Tunga myndigheten ger grönt ljus för gruvdriften
2021.08.23	Lapin Kansa, Tornionjoen lohikesästä tulee kolmanneksi paras
2021.08.27	YLE, Torniojoen mainio lohikesä päättyy – Tutkija povaa tulevistakin vuosista hyviä: "Toivottavasti kyttyrälohi ei löydä tietänsä Itämerelle"
2021.08.27	Haparandabladet, Protestera mot vindkraftsparken (Reväsvaara) av Lisa Björk och Anders Ödling
2021.08.31	Haparandabladet, Nu upphör laxfisket

September 2021

2021.09.02	meänTornionlaakso, Jokiseura vaatii muutoksia lohenpyyntiin
2021.09.03	Haparandabladet, Gränsen öppen för tornedalningar
2021.09.03	Haparandabladet, HB-analys: Det blir nej till vindkraft i Pajala
2021.09.03	Haparandabladet, Älvens dag vid Muonioälvens strand
2021.09.06	Maaseudun Tulevaisuus Rysästä on tulossa ammattikalastajien ykkösväline. Sisävesillä kalastus on on pienimuotoista, merellä troolaavat keskittyvät määrään.
2021.09.07	Haparandabladet, Vattenfall tar fram nytt projekt för Käymävaara
2021.09.16	NSD, Gruvan i Kaunisvaara inspekterades av domstolen
2021.09.18	Helsingin Sanomat, Vastakohtien kalakesä. Lapin joilla koettiin vastakohtien kesä, kun Tornionjokeen nousi kalaa lähes ennätysvuosien tahtiin. Samaan aikaan Tenojoella Atlantin lohi rauhoitettiin kokonaan ja vieraslaji valtasi joen
2021.09.21	Lapin Kansa, Rajattomat päästöt rajajokeen?
2021.09.24	NSD, Naturvårdsverket skickar gruvfrågan till regeringen
2021.09.28	NSD, Gruvbolagets VD: "Råjärn faller inte ner från himlen"

Oktober 2021

2021.10.08	Haparandabladet, insändare av Sven Tornberg, HaV riskerar fiskenäringens framtid
2021.10.09	Helsingin Sanomat, insändare Kalervo Aska, Lohesta on tullut poliittinen eläin
2021.10.13	Lapin Kansa, EU kieltää kaupallisen lohenkalastuksen Itämeren pääaltaalla, myös vapaa-ajan kalastusta rajoitetaan
2021.10.15	NSD, Fiskare i norr rasar mot beslut om sänkt laxkvot
2021.10.15	Haparandabladet, Replik: HaV har inget med förbudet att göra, insändare av HaV Mats Svensson
2021.10.15	Haparandabladet, Vill kompensera för gruvan
2021.10.15	Haparandabladet, Fisket i Norrbotten kräver helhetssyn
2021.10.16	NSD, Naturvårdsverket: Det är riskerna med gruvan
2021.10.21	meänTornionlaakso, Aavasaksaa väitöskirjassaan tutkinut arkkitehti toivoisi vaaran markkinointia maisemallisena jalokivenä
2021.10.28	meänTornionlaakso, nyhet, Väylään valuu kotitalouksien jätevesi puhdistamattomana

November 2021

- 2021.11.11 Lapin Kansa, Rajajokikomissio: Kaunis Ironille on asetettava tiukat päästörajat - Tornion-Muonionjoen vesistön korkea ympäristöllinen tila pitää turvata
- 2021.11.11 meänTornionlaakso, insändare, Kuivakankaan-Kaulirannan viemäriasiaa. Ylitornion vasemmisto
- 2021.11.12 Haparandabladet, nyhet (enligt kommissionens yttrande)
Gränsälvskommissionen påtalar samhällsnytta
- 2021.11.15 NSD, nyhet, Nu väntar en ny ödesvecka för gruvan
- 2021.11.16 NSD, nyhet, Förhandlingarna om gruvans framtid fortsätter i Pajala
- 2021.11.18 NSD, nyhet, Domstolsförhandlingarna om gruvtillståndet avslutades (Kaunis Iron)
- 2021.11.23 YLE, nyhet, Tornionjoen kalatalousalueesta kuplii kiista: Ely pullauttaisi koskiosuutensa myyneet osakaskunnat ulos, osakaskuntien mielestä edustus oikeus on ja pysyy

December 2021

- 2021.12.12 Helsingin Sanomat, lång nyhetsartikel, Kaivos vastaan matkailu (angående Hannukainen gruva som planeras till Kolari kommun och gruvan skulle befinna sig nära Ylläs)
- 2021.12.31 Lapin Kansa, Kaksi kaivosta niputetaan Tonionjoen kaivosluvista (lång artikel om två gruvorna till ståndsläge: Hannukainen och Kaunis Iron i Pajala)

Kommissionens område och uppgifter

Finsk-svenska gränsälvskommisionen är ett mellanstatligt samarbetsorgan, vars verksamhet regleras av gränsälvsöverenskommelsen mellan Sverige och Finland från 17 september 2010 (SSK 722/2010 och 816/2010 i Finland resp. SFS 2010:297 i Sverige). Bilagorna "Administrativ stadga för finsk-svenska gränsälvskommisionen" och "Fiskestadgan för Torneälvens fiskeområde" är också väsentliga delar i överenskommelsen.

Kommissionens geografiska område består av Torne-Muonio älvars vattendistrikt i Finland och i Sverige samt en liten del av Bottenvikens nordligaste havsområde.

Kommissionen har sex ledamöter, tre från Sverige och tre från Finland. Varje ledamot har 1–2 ersättare. Kommissionens ordförandeskap växlar mellan avtalsparterna kalenderårsvis. Kommissionens finska medlemmar tillsätts av Statsrådet och de svenska medlemmarna av Regeringskansliet. Kommissionen, Jord- och skogsbruksministeriet samt Miljödepartementet kommer preliminärt överens om förslag av eventuella ordinarie sakkunniga. Utnämningsbeslutet tas av någondera avtalspart enligt Jord- och Skogsbruksministeriets eller Miljödepartementets framställan.

Gränsälvskommisionens verksamhet finansieras av statliga medlen: I Finland av Jord- och skogsbruksministeriets framställan och i Sverige av Miljödepartementets. Sekretariatet befinner sig i Haparanda.

Kommissionens uppgift enligt gränsälvsöverenskommelsen är att:

- utveckla samarbetet mellan parterna i avrinningsdistriktet
- främja samverkan mellan parternas myndigheter med avsikt att samordna de program, planer och åtgärder vars syfte är att uppnå kvalitetsmålen för vattenmiljön och att följa vattenstatusen
- främja samordningen av parternas myndigheters och kommuners arbete med planer för att förebygga översvämnings- och miljöolyckor i gränsälvarna
- främja samordningen av parternas myndigheters och kommuners arbete med naturskyddsplaner för gränsälvarna;
- ansvara för att gemensam information ges och att gemensamma informationsmöten hålls om de program och planer som anges i denna artikel; samt - antingen tillstyrka eller avstyrka förslag till program och planer för avrinningsdistriktet.
- följa upp tillämpningen av överenskommelsen och praxis i tillståndsärenden samt uppmärksamma parterna på behov av ändringar i överenskommelsen.

Simja Lempinen tar en bild på gränsälven under vintersolståndet. Bild: Camilla Ahlstrand

Verksamhetsberättelsen för 2021 godkänt i mötet den 28 januari 2022

Timo Jokelainen
ordförande

Johan Antti
vice ordförande

Simja Lempinen
t.f. sekreterare

